

Gebruik en vergoeding stomahulpmiddelen voor de huid.

Waarom dit onderzoek?

Stomahulpmiddelen voor de huid vallen sinds 2011 niet meer onder de verzekerde zorg. Het gaat dan om producten die worden toegepast om lijmresten van de huid te verwijderen en om producten die helpen om de plak makkelijker van de huid te verwijderen. De Stomavereniging hoort verschillende geluiden over kosten die mensen maken om deze hulpmiddelen te gebruiken. De een moet zelf betalen en de ander niet. De Stomavereniging wil weten hoe het zit en deed vervolgonderzoek.

De Stomavereniging staat voor een optimale kwaliteit van leven voor mensen met een stoma en pouch. Hierbij hoort volgens de Stomavereniging ook dat wanneer mensen stomahulpmiddelen nodig hebben om in het dagelijks leven te kunnen functioneren, deze niet door mensen zelf hoeven te worden betaald. Uit het [onderzoek van 2017](#) bij 2.362 mensen met een stoma bleek dat een kwart van de mensen die een hulpmiddel gebruikt voor de huid, hiervoor extra kosten maakt. Het gaat dan om een gemiddeld bedrag van € 15,50 per maand, met uitschieters tot meer dan € 100 per maand.

Huidproblemen komen bij zeker een derde van de stomadragers regelmatig voor.¹ Volgens de Evidence Based Richtlijn Stomazorg² kunnen stomahulpmiddelen voor de huid worden ingezet om huidproblemen tegen te gaan of te voorkomen.

Wie deden er mee met dit vervolgonderzoek? Let op: geselecteerde doelgroep!

538 mensen werden per email uitgenodigd voor dit onderzoek. Het ging om mensen die vorig jaar deelnamen aan het onderzoek naar hulpmiddelen voor de huid én een hulpmiddel gebruikten.

Er deden 443 mensen mee met het onderzoek. 304 van hen hebben gereageerd op een uitnodiging per email en 139 op een link uit de digitale nieuwsbrief.

Deelnemers: 443 mensen met een stoma
Geslacht: Evenveel mannen (50%) als vrouwen (50%)
Leeftijd: De gemiddelde leeftijd is 65. De oudste is 90 en de jongste is 13 jaar oud
Stoma: Colostoma (48%), Ileostoma (28%), Urinestoma (26%), anders (1%)
Reden stoma: Dikke darm of endeldarmkanker (38%), Blaaskanker (19%), IBD (17%), Anders (9%)
Zorgverzekeraars: Zilveren Kruis Achmea (26%), VGZ (29%), CZ (23%), Menzis (12%), Anders (10%)
Leveranciers: MediReva (37%), Mediq (32%), Mathot (13%), Hoogland (7%), Anders (11%)

¹ Stomamaterialen en vergoedingen (Stomavereniging; 2015)

² EB Richtlijn Stomazorg Nederland (2012)

Belangrijkste resultaten

Twee op de drie respondenten uit dit onderzoek gebruikt een hulpmiddel in de toepassing van lijmrestverwijderaar, lijmoplosser of een combinatie van deze twee toepassingen. De rest gebruikt water (en zeep).

1. Mensen gebruiken vaker een product om de huid schoon te maken **na** het verwijderen van de plak, dan een product om de plak makkelijker van de huid te verwijderen.
2. Mensen gebruiken een hulpmiddel om de huid niet kapot te laten gaan.
3. Mensen met een ileostoma gebruiken vaker een product om lijmresten van de huid te verwijderen, dan mensen met een ander soort stoma.
4. Mensen met een 2-delig systeem:
  - a. gebruiken vaker een product om lijmresten van de huid te verwijderen en minder vaak een product om de plak makkelijker van de huid te verwijderen dan mensen met een 1-delig systeem.
  - b. gebruiken vaker een product bij iedere wisseling dan mensen met een 1-delig systeem
  - c. betalen vaker zelf voor het product dan mensen met een 1-delig systeem.
5. Het merendeel van de respondenten gebruikt een product bij iedere wisseling. Mensen met een urinestoma gebruiken het vaakst een product bij iedere verschoning.
6. Meer dan de helft van de mensen die een hulpmiddel voor de huid gebruik, hoeft dit niet zelf te betalen.
  - a. Een product dat wordt toegepast om lijmresten van de huid te verwijderen moet vaker zelf worden betaald dan een product dat wordt toegepast om de plak makkelijker van de huid te verwijderen.
  - b. Mensen met een colostoma betalen vaker zelf voor deze producten dan mensen met een urinestoma of ileostoma.
  - c. Er zijn geen verschillen te vinden tussen leveranciers met betrekking tot de vergoeding van deze middelen.
  - d. CZ verzekerden betalen het minst vaak zelf voor deze hulpmiddelen. VGZ verzekerden betalen deze hulpmiddelen het vaakst zelf.
7. Het is onduidelijk of en hoe vaak een schriftelijke toelichting wordt geschreven door zorgverleners voor het gebruik van deze producten. Situaties die volgens de respondenten frequent worden aangegeven om deze producten te gebruiken zijn een dunne of kwetsbare huid, omdat frequente plakwisseling nodig is en in verband met lekkages.

Wat gaan we met de resultaten doen?

De Stomavereniging deelt de resultaten van dit onderzoek met haar achterban en legt de resultaten neer bij zorgverzekeraars en de industrie.

De Stomavereniging doet een oproep aan partijen om waar mogelijk samen op te trekken richting beleidsmakers en de politiek om de vergoeding van deze hulpmiddelen voor de huid, onder bepaalde voorwaarden, mogelijk te maken.

Definities

Er zijn twee toepassingen voor hulpmiddelen voor de huid. Het gaat dus om dezelfde producten met twee verschillende toepassingen.

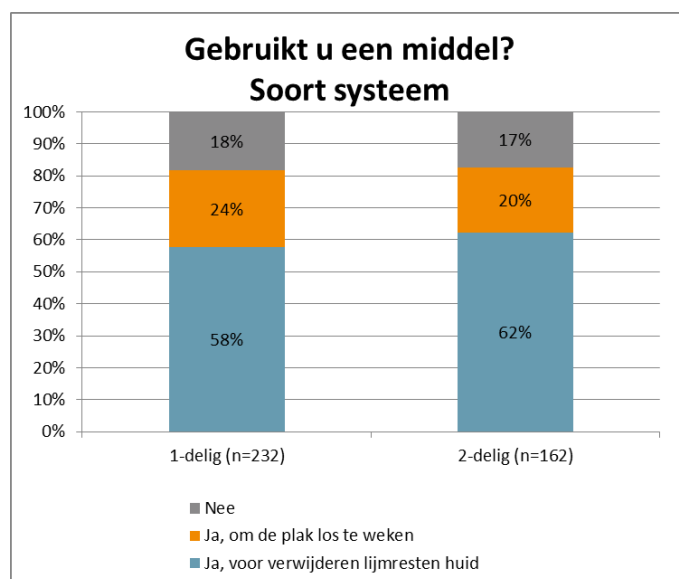
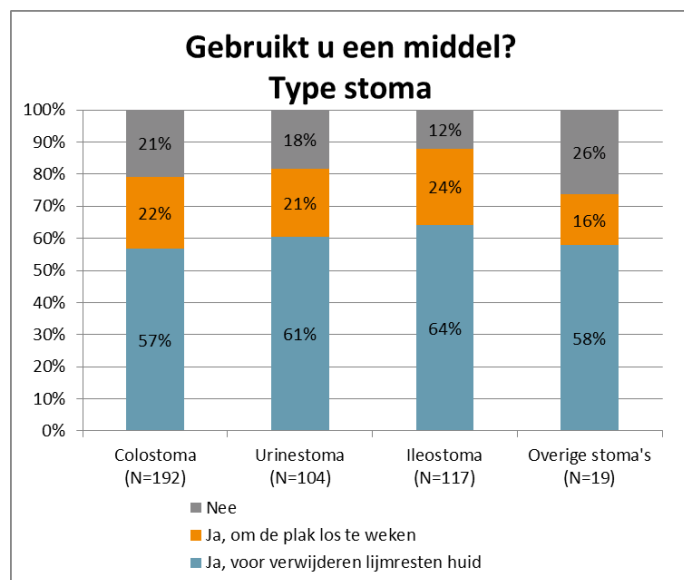
1. Om de huid schoon te maken na het verwijderen van de plak.
  - Deze toepassing wordt in dit onderzoek **lijmrestverwijderaar** genoemd.
2. Om de plak makkelijker van de huid te verwijderen.
  - Deze toepassing wordt in dit onderzoek **lijmoplosser** genoemd.

Resultaten uit het onderzoek

Gebruik stomahulpmiddelen voor de huid

Wanneer mensen een hulpmiddel gebruiken bij de verschoning, wordt deze het vaakst toegepast als lijmrestverwijderaar (60%), al dan niet in combinatie met de toepassing lijmoplosser (14%). Iets minder dan 1 op de 10 mensen gebruikt een hulpmiddel voor de huid enkel met als toepassing lijmoplosser (8%).

Mensen met een ileostoma gebruiken vaker hulpmiddelen voor de huis zowel met als toepassing lijmrestverwijderaar (64%) als lijmoplosser (24%) dan mensen met een ander soort stoma.

- ⇒ Mensen met een 2-delig systeem, gebruiken vaker de toepassing lijmrestverwijderaars dan mensen met een 1-delig systeem (62% versus 58%).
- ⇒ En mensen met een 2-delig systeem, gebruiken minder vaak de toepassing lijmoplossers dan mensen met een 1- delig systeem (20% versus 24%).

Reden geen gebruik producten

Aan die 161 respondenten die bij de verzorging van de stoma gebruik maken van water (en zeep) is gevraagd waarom zij geen lijmrestverwijderaars of lijmoplossers gebruiken.

Bijna 9 op de 10 (85%) geeft aan dat zij deze producten niet nodig hebben. De rest geeft ofwel aan dat zij niet wisten dat deze producten bestonden, ofwel dat ze het gebruik ervan niet kunnen betalen, ofwel dat hen was verteld dat deze producten niet worden verstrekt.

Wanneer gebruikt u deze hulpmiddelen voor de huid?

Het merendeel van de mensen gebruikt een product bij iedere verschoning. Uit de toelichtingen die worden gegeven blijkt dat dit niet persé betekent dat het gaat om dagelijks gebruik. Waarom gebruiken mensen een hulpmiddel? Om de huid niet kapot te laten gaan.

6 op de 10 respondenten gebruikt een product bij iedere verschoning. Over het algemeen wordt door hen aangegeven dat zij deze producten wel moeten gebruiken omdat anders de huid kapot gaat, met alle gevolgen van dien. Ook zijn er respondenten die aangeven dat zij een beperking hebben (zoals het niet goed kunnen gebruiken van de handfunctie) en niet zouden weten hoe zij hun stoma zouden moeten verzorgen zonder deze hulpmiddelen.

- Hulpmiddelen voor de huid worden vaker in de toepassing van lijmoplosser gebruikt bij iedere verschoning (73%, n=64) dan in de toepassing van lijmrestverwijderaar (59%, n=141).

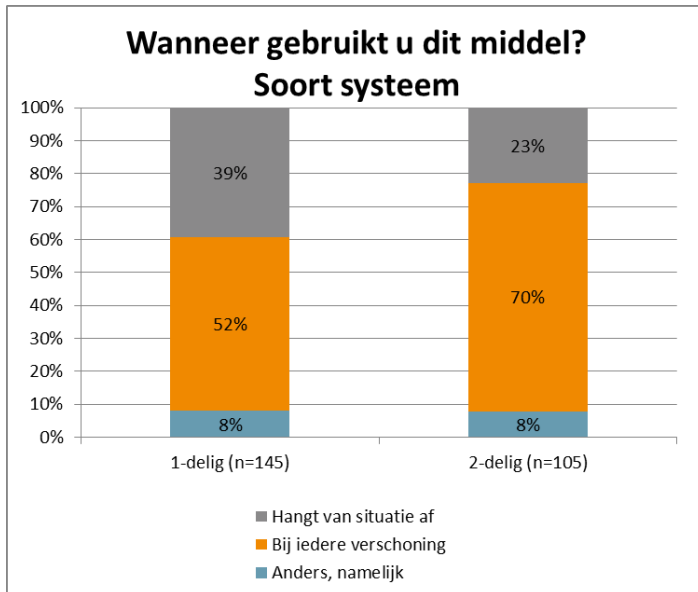
“Mijn huid is erg gevoelig en door de vele lekkages (prolabeerend en verzinkend stoma) moet ik vaak wisselen. De plakkracht is dan nog erg sterk en mijn huid wordt rood en gaat kapot als ik de plak puur met water verwijder. Ik moet dus wel een spray gebruiken bij iedere verschoning.”

“Ik heb een gevoelige huid, daarnaast gebruik ik 2 verschillende merken stomazakjes, bij een merk blijft vaak een harde lijmrand aan de buitenkast op mijn huid zitten.”

Uit de antwoorden van de respondenten die niet bij iedere verschoning een hulpmiddel gebruiken blijkt dat zij dit gebruiken wanneer zij dit nodig achten. Zo zijn er mensen bij wie er de ene keer wat meer lijmresten achterblijven dan een andere keer, of is het afhankelijk van de activiteiten die iemand in een bepaalde periode doet. Ook spelen weersomstandigheden voor sommigen mee.

“Ik gebruik het vooral als het warm is, bijvoorbeeld op vakantie, dan krijg ik mijn plak moeilijker los.”

“Ik gebruik het als er wondjes zijn en die komen meestal als ik 3 dagen alleen water gebruik. Dan krijg ik bloed en moet ik wachten tot het ophoudt voordat ik een nieuwe plak kan plakken.”

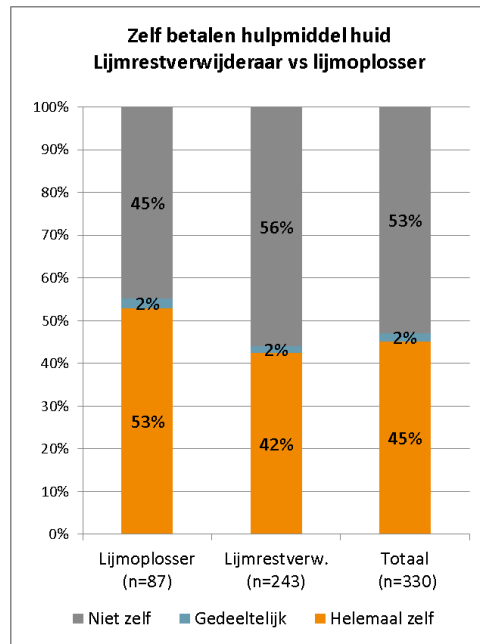
⇒ Mensen met een 2-delig systeem gebruiken vaker een product bij iedere verschoning (70%) dan mensen met een 1-delig systeem (52%). Er zijn hierbij geen verschillen gevonden in te toepassing tussen lijmrestverwijderaars en lijmoplossers.

⇒ Mensen met een urinestoma gebruiken het vaakst een product bij iedere verschoning (70%). Gevolgd door mensen met een ileostoma (64%) en mensen met een colostoma (54%).

Moet u het gebruik van hulpmiddelen voor de huid zelf betalen?

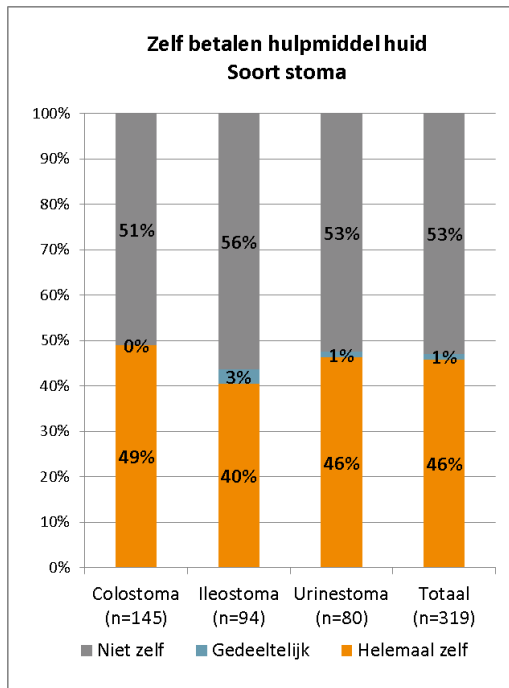
Aan de 339 respondenten die een hulpmiddel voor de huid gebruiken, is gevraagd of zij het gebruik van deze producten zelf moeten betalen.

Zelf betalen naar type hulpmiddel, soort stoma en soort systeem

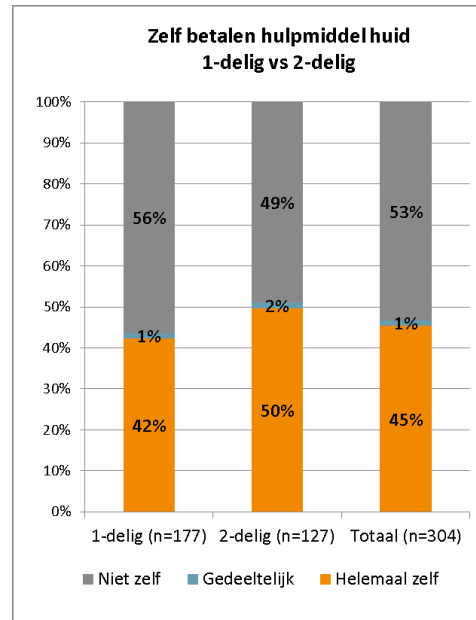

⇒ Meer dan de helft (53%) van de mensen die een hulpmiddel voor de huid gebruik, hoeft dit niet zelf te betalen.

⇒ De toepassing lijmrestverwijderaar moet vaker zelf worden betaald (42%) dan de toepassing lijmoplosser (53%).

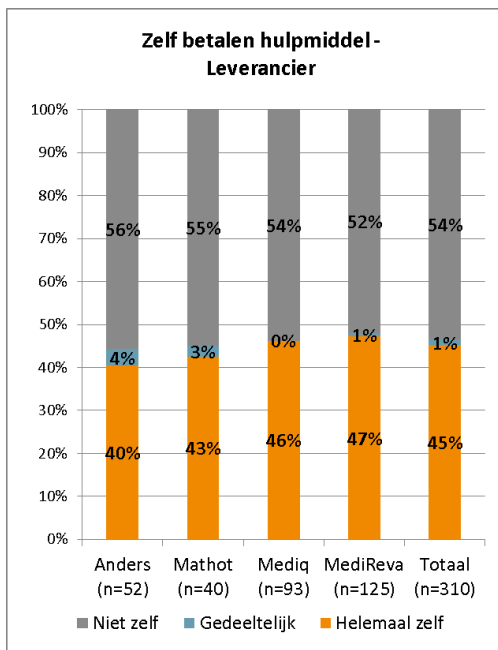

⇒ Mensen met een colostoma betalen vaker zelf voor deze producten (49%) dan mensen met een urinestoma of ileostoma (46% en 40%).

⇒ Mensen met een 2-delig systeem betalen vaker zelf voor deze producten (50%), dan mensen met een 1-delig systeem (42%).

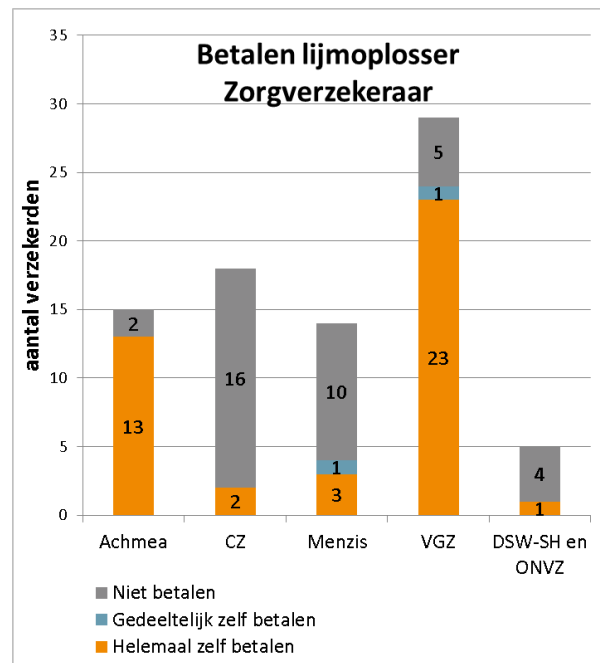
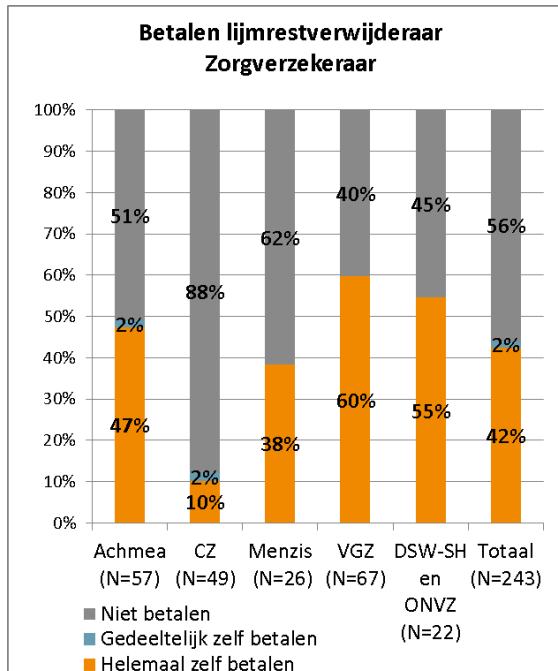
Zelf betalen hulpmiddel naar leverancier

⇒ Er zijn geen verschillen te vinden tussen leveranciers wanneer het gaat om het al dan niet zelf moeten betalen voor hulpmiddelen voor de huid.

Zelf betalen hulpmiddel naar zorgverzekeraar

CZ verzekerden betalen het minst vaak zelf voor hulpmiddelen voor de huid, gevolgd door Menzis verzekerden. VGZ verzekerden betalen het vaakst zelf voor hulpmiddelen voor de huid.

Reden gebruik stomahulpmiddelen voor de huid

Aan de respondenten is gevraagd of een zorgverlener een toelichting heeft geschreven waarom het noodzakelijk is om dit product te gebruiken.

De helft van hen (49%), zegt dat deze schriftelijke toelichting er niet is. 33% van de mensen die een hulpmiddel in de toepassing als lijrestverwijderaar gebruikt heeft wel een schriftelijke toelichting. Net als 17% van de mensen die een toepassing als lijoplosser gebruikt. 15% weet dit niet.

Wanneer concreet wordt gevraagd naar de indicatie of situatie die is geschreven in de toelichting, zegt 35% niet te weten wat er geschreven staat. Volgens de respondenten staat het vaakst geschreven dat gebruik noodzakelijk is omdat de huid dun of kwetsbaar is, of omdat frequente plakwisseling nodig is bij bijvoorbeeld lekkages.

Wanneer wordt gevraagd wat volgens mensen zelf de reden is om een product te gebruiken wordt met name aangegeven dat de producten helpen om de huid niet kapot te maken / te beschermen. Mensen geven bijvoorbeeld aan dat de plak nog zo vast zit, dat het echt niet lukt zonder. Of dat zonder het gebruik van deze producten de huid stuk gaat met alle gevolgen van dien. Mensen geven ook aan dat het anders te pijnlijk is, of omdat het ze anders niet lukt om de huid schoon te krijgen.